

Broj: 56-762/18-6

8.05.2019.godine

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNOG STARANJA

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

NACRTA STRATEGIJE ZA OSTVARIVANJE PRAVA DJETETA 2019-2023. GODINE

Vrijeme trajanja javne rasprave: Tokom pripreme Nacrta strategije za ostvarivanje prava djeteta, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je uputilo Javni poziv za javnu raspravu o tekstu pomenutog dokumenta. Javni poziv za javnu raspravu objavljen je 25. marta 2019. godine na internet stranici Ministarstva rada i portalu e-uprave. Na ovaj način, svi zainteresovani subjekti pozvani su da, u roku od 25 dana, daju svoje komentare, primjedbe, predloge i sugestije na Nacrt strategije za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023. godine.

Način sprovođenja javne rasprave (održavanje okruglih stolova, tribina i prezentacija, sa navedenim mjestom i datumom održavanja; dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku, sa navedenim načinom i rokom dostavljanja:)

Tokom javne rasprave organizovana je prezentacije Nacrta strategije o ostvarivanju prava djeteta 2019-2023 godine u Hotelu „Verde Complex“ u Donjoj Gorici bb, Podgorica, koja je održana 16.04.2019. godine. Primjedbe, predlozi i sugestije su dostavljani u pisanom i elektronskom obliku do 19.04.2019. godine.

Ovlašćeni predstavnici ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

Goran Kuševića, Generalni direktor direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu;
Svetlana Sovilj, samostalna savjetnica I za zaštitu djece

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

Javnoj raspravi je prisustvovalo oko 100 učesnika iz svih ministarstava koja su bila uključena u izradu Nacrta, članovi Savjeta za prava djeteta, članovi radne grupe za izradu ovog dokumenta, predstavnici svih institucija socijalne i dječje zaštite, predstavnici Skupštine, predstavnici Kancelarije zaštitnika ljudskih prava, predstavnici NVO sektora, predstavnici djece koja su učestvovala u konsultacijama vezanim za izradu dokumenta.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

Na Nacrt strategije za ostvarivanju prava djeteta 2019-2023. godine, dostavljene su 24 primjedbe, predlozi i sugestije od strane predstavnika različitih institucija. Sve

sugestije i komentare (koje smo dobili pismenim i usmenim putem tokom revizije nacrt) su razmotrene, a određeni broj je usvojen.

1. **Primjedba/predlog/sugestija:** Korekcije tehničke i terminološke prirode uključiti u finalni Nacrt strategije o ostvarivanju prava djeteta 2019-2023. godine.
Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije- uskladiti terminologiju, izvršiti lekturu dokumenta.

Odgovor obrađivača: Sugestija se prihvata.

2. **Primjedba/predlog/sugestija** Predloženo da se u nacionalno zakonodavstvo uključiti definicija djeteta u skladu sa Konvencijom.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije U okviru pravnog sistema Crne Gore samo *Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti* i *Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona*, eksplicitno definišu pojam djeteta u skladu sa Konvencijom UN o pravima djeteta – dijete je lice do navršene 18. godine života.

U zakonima kojima se uređuje krivična odgovornost i postupak, pojam djeteta nije definisan u skladu sa Konvencijom UN o pravima djeteta.

Odgovor obrađivača: U zakonima kojima se uređuje krivična odgovornost i postupak, pojam djeteta je potrebno uskladiti sa definicijom djeteta u Konvencijom UN o pravima djeteta.

3. **Primjedba/predlog/sugestija** - Početnu fazu procesa planiranja politika u ovom slučaju izrade Strategije, navesti analizu stanja, čiji osnovni cilj se ogleda u identifikovanju problema zastupljenih u okviru određene javne politike. Prilikom sprovođenja analize stanja potrebno je precizno definisati postojeće probleme i locirati uzroke njihovog nastanka, predvidjeti izazove koji se mogu pojaviti prilikom sprovođenja strateškog dokumenta kao i krajnje ciljeve koje treba da postignemo. Ovaj predlog nije potrebno dodatno obrazlagati.

4. **Odgovor obrađivača:** I prije pomenute sugestije u samom Nacrtu dokumenta data je precizna analiza stanja, definisani su postojeći problemi.
5. **Primjedba/predlog/sugestija** Jedna od sugestija se odnosi i na usaglašavanje dokumenta sa krovnim strateškim dokumentima kao i obavezujućim relevantnim dokumentima npr. Konvencijom Savjeta Evrope i sl.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije Uvodni dio treba da sadrži referencu na usaglašenost sa krovnim strateškim dokumentima i sektorskim strateškim dokumentima. Treba naglasiti na koji način ova strategija doprinosi realizaciji prioriteta iz krovnih strateških dokumenta, realizaciji međunarodnih obaveza i obaveza iz EU okvira.

Odgovor obrađivača: I prije pomenute sugestije u Nacrtu je navedeno da je dokument u potpunosti usklađen sa svim međunarodnim dokumentima, kao i sa strateškim dokumentima.

6. **Primjedba/predlog/sugestija** Obezbijediti bolju pristupačnost usluga djeci sa smetnjama u razvoju i kreirati model zasnovan na ljudskim pravima.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije- Unaprijediti sve usluge koje se odnose na zaštitu djece sa smetnjama u razvoju.

Odgovor obrađivača: Nacrt dokumenta predviđa Unapređenje svih usluga koje se odnose na zaštitu djece sa smetnjama u razvoju.

7. **Primjedba/predlog/sugestija** Uspostavljanje servisa podrške u zajednici, obezbijediti usluge za samostalan život.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije- Razvoj usluga koje doprinose podršci za samostalan život u zajednici

Odgovor obrađivača: Nacrt dokumenta predviđa unapređenje usluga koje doprinose podršci za samostalan život.

8. **Primjedba/predlog/sugestija** Proširiti i unaprijediti bazu podataka o djeci u socijalnoj i dječijoj zaštiti, pravosuđu itd. tj. uspostaviti centralizovanu bazu podataka koja će objedinjavati podatke o djeci iz svih relevantnih institucija

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije- Osnažiti nacionalni jedinstveni sistem kontinuiranog prikupljanja podataka o pravima djeteta (disagregirani podaci) i mehanizama dijeljenja podataka.

Odgovor obrađivača: Nacrt dokumenta predviđa uspostavljanje operativnog sistema različitih resornih ministarstava, javnih institucija koji će se povezati i kontinuirano razmjenjivati podatke o djeci.

9. **Primjedba/predlog/sugestija** - Precizno definisati koji se indikatori tačno prate kao i kvalitet indikatora.

Dokument usklađen sa metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata koja predviđa tačno definisane indikatore.

10. **Primjedba/predlog/sugestija-** Fokus na ljudske i finansijske resurse.

Odgovor obrađivača: Dokument predviđa jačanje ljudskih i finansijskih resursa u domenu zaštite prava djece.

11. **Primjedba/predlog/sugestija** Osnažiti monitoring od strane Skupštine Crne Gore
- Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je planirao da ojača kontrolnu ulogu Skupštine u ostvarivanju prava djeteta i u svom Akcionom planu

je, između ostalog, predvidio niz konsultativnih saslušanja u vezi aktivnosti na primjeni ove Strategije.

Obrazloženje sugestije: Na skupštini će se raspravljati o pitanju realizacije dokumenta kao i o statusu realizovanih aktivnosti kroz kontrolno saslušanje.

Odgovor obrađivača: Sugestija se prihvata.

11. Primjedba/predlog/sugestija Prilagoditi tekst Strategije djeci, omogućiti dostupnost djeci sa smetnjama u razvoju i djeci iz manjinskih grupa.

Odgovor obrađivača: Nacrtom strategije predviđeno je da se strategija prilagodi djeci

12. Primjedba/predlog/sugestija Važna participacija djece u izradi ovog dokumenta i preporuka je da se konsultativni proces sa djecom periodično obavlja i u toku primjene dokumenta.

Odgovor obrađivača: Konsultativni proces je sproveden kroz seriju individualnih i grupnih intervjua, grupne razgovore, fokus grupe i elektronsku razmjenu informacija sa sljedećim zainteresovanim stranama: djeca - NVO Unija srednjoškolaca (40 učesnika konsultacija), Zlatni savjetnici- 5, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore (9 učesnika) i djeca osnovnoškolskog uzrasta 6– učesnici fokus grupa koje je organizovala NVO Centar za prava djeteta Crne Gore (ukupno 45 učesnika u četiri fokus grupe); Djeca će takođe biti uključena i u proces praćenja primjene dokumenta.

13. Primjedba/predlog/sugestija - Djeca-učesnici prezentacije su konstatovala:

Sistem vaspitanja i obrazovanja učiniti pravičnim i dostupnim kroz prilagođene, visokokvalitetne i sveobuhvatne usluge za razvoj potencijala djece.

Takođe, kao bitnu činjenicu adolescenti ističu preopterećenost programskim sadržajem koji ne odgovara njihovim interesovanjima što predstavlja predušlov za gubitak interesovanja za školske aktivnosti.

-Djece/adolescenata-zavisnika od psihoaktivnih supstanci koji i dalje nemaju adekvatnu podršku u sistemu zdravstvene zaštite

Odgovor obrađivača: Nacrt dokumenta sadrži aktivnosti koje se odnose na navedenu problematiku.

14. Primjedba/predlog/sugestija Potreban je visok nivo i jasna odgovornost za postizanje rezultata i ciljeva Strategije i u tom smislu je važno da svaki godišnji izvještaj o primjeni Akcionog plana usvaja Vlada Crne Gore

Odgovor obrađivača: Nacrt dokumenta predviđa obavezu izvještavanja o primjeni Akcionog plana koji usvaja Vlada Crne Gore.

15. Primjedba/predlog/sugestija Istaknut je problem ekonomske eksploatacije djece – dječjeg prosjačenja i najavljen završetak rada na interresornom Protokolu o

postupanju sa djecom zatečenom u prosjačenju (Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvjete, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima)

Odgovor obrađivača: Nacrtom dokumenta je planirano unapređenje zaštite ove kategorije djece.

16. Primjedba/predlog/sugestija Ukazano je na važnost istraživanja i periodične analize uzroka i posljedica dječjeg prosjačenja

Odgovor obrađivača: Nacrtom dokumenta je planirano unapređenje zaštite ove kategorije djece.

17. Primjedba/predlog/sugestija U toku primjene dokumenta, značajno je dosljedno i cjelovito sagledavanje u kojoj mjeri se ostvaruju preporuke Komiteta UN za prava djeteta date na pravi, a potom na kombinovani drugi i treći izvještaj države o stanju prava djeteta

Odgovor obrađivača: Dokument obuhvata sve preporuke Komiteta UN za prava djeteta.

18. Primjedba/predlog/sugestija Akcenat staviti na razvoj usluga u zajednici za decu i njihove porodice, a ne na sistem alternativnog staranja i usluge za decu bez roditeljskog staranja. U tom smislu možda bi bolje bilo formulisati cilj kao obezbeđen efikasan sistem usluga u zajednici/prevenције izmeštanja ili slično, pri čemu naravno indikatori jesu smanjenje broja dece u ustanovama i razvoj usluga u zajednici. Tako bi se fokus stavio na prevenciju izmeštanja i obezbeđivanje podrške u zajednici, a ne prevenciju institucionalizacije.

Odgovor obrađivača: Akcenat je stavljen na sistem alternativnog staranja i usluga za djecu bez roditeljskog staranja iz razloga što nije planirano donošenje posebne Strategije razvoja hraniteljstva.

19. Primjedba/predlog/sugestija Istaknuto je da je prepoznavanje potrebe za žalbenim mehanizmima posebno važno u aktivnostima, pri čemu bi moglo da se razmotri da u aktivnosti 3.7 žalbeni mehanizmi uvedu kod svih pružaoca usluga i u centre za socijalni rad, a ne samo u hraniteljstvo.

Odgovor obrađivača: Sugestija se usvaja.

20. Primjedba/predlog/sugestija U strateškom cilju četiri osigurati da se ne interpretira da su usluge socijalne zaštite besplatne, obzirom da je propisana participacija korisnika, obzirom da mi se čini da se koncept besplatne i blagovremene usluge odnosi i na zdravstvenu i socijalnu zaštitu.

Odgovor obrađivača: Sugestija se usvaja.

21. Primjedba/predlog/sugestija Deca u sukobu sa zakonom nakon uvodne analize ne spominju u strateškim ciljevima i akcionom planu.

Odgovor obrađivača: Sugestija se usvaja.

22. **Primjedba/predlog/sugestija** Ono što je isto tako Analiza centara za socijalni rad pokazala kao značajnu slabost sistema socijalne i dječje zaštite je mali broj voditelja slučaja koji se bave zaštitom dece, kao i nizak stepen proaktivnog pristupa u prepoznavanju dece kojoj je potrebna podrška (bez obzira da li su žrtve nasilja ili ne). Ukoliko postoji prostora to treba da bude adresirano u okviru strategije, obzirom da je koordinacija svih usluga socijalne i dječje zaštite zavisna od kvaliteta rada centara za socijalni rad.

Odgovor obrađivača: Sugestija se usvaja.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Ministarstvo rada i socijalnog staranja, dana 25.04.2019. godine.

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije: **Direktorat za socijalno staranje i dječju zaštitu.**

